

ABONAMENTUL:
 Pe un an . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . 40.— franci.
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIJA
 Strada Zrinyi Nr.1/a

INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.

Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscriptele nu se in-
 napoiază.

Soră dragă...

— Liviei. —

*Eu n'am tată și n'am mamă
 N'am pe nime 'n lumea-'ntreagă
 Numai sufletul din mine
 Și pe tine soră dragă.*

*...O! mai am, tovarăș vieții
 Negru băț de pribegie.
 Și noroc?! — nu plânge dragă —
 Numai Domnul bunul știe!*

*Bine știu: ți-ai da viața.
 Nu ți-o cer, dar fă-mi un bine
 Seara când te-'nchini, din suflet
 Să te rogi și pentru mine!*

Septemvrie, 1915.

Ovidiu Hulea.

Are drept medicul să ucidă.

De câte ori n'am auzit noi medicii punându-ni-se întrebarea: de ce nu ucidem, pentru a scăpa de chinuri, pe bolnavul care nu mai are posibilitatea de a se lecu, de ce nu-i grăbim moartea, când el singur și-o chiamă, fiind pentru dânsul singura-i alinare, de ce nu ucidem, atunci când viața a devenit imposibilă fără chinuri?

„Să nu omori!” e porunca care răsună mereu în urechile fiecărui om cinstit. „Nu voi da nimănui otravă chiar dacă mi se va cere, și nici nu voi încerca să indemn la aceasta” este legea supremă prin care fiecare medic e legat, prin jurământul lui Hippocrat, față de umanitate.

Popoarele sălbatice, sunt mai inteligente ca noi, zic unii. Ele își ucid pe bătrânii incapabili de a munci, pe schilozii și pe bolnavii cari nu mai au nici o șansă de scăpare. În America și în India s'a pus în discuție și chiar în aplicare aceeași practică. Ea a fost preconizată și de Francisc Bacon. Celebrul Dr. Cabanis, încă pe timpul revoluției și imperiului francez, a schițat un proiect al acestei practice medicale. Împreună cu marele Antonie Petit, medicul enciclopediștilor, Cabanis a asistat pe Mirabeau în ultimele momente ale vieții. La un moment dat, marele tribun, torturat de suferință și fără

putere de a mai vorbi, scrise pe o foaie de hârtie acest singur cuvânt de implorare: „A dormi!” Cum cei doi medici se făceau că nu pricep, bolnavul scrise din nou acelaș cuvânt, adăugând: „Oameni cruzi, ce sunteți, veți lăsa oare pe prietenul vostru, câteva zile să se chinuiască astfel?” Medicii cedară; ei îi dădură opiu și Mirabeau se stinse încet și liniștit.

Chestiunea *eutanasiei*, adevă a dreptului pe care-l are fiecare de a fi ajutat la moarte, a constituit acum doi ani obiectul unui proiect de lege propus Reichstagului de către o revistă a miniștrilor din Germania. În această revistă au fost formulate următoarele 6 puncte sau articole de lege:

1. Cine e bolnav de o boală incurabilă are drept la ajutor de moarte (eutanasie).

2. Dreptul la ajutor de moarte este acordat de o autoritate judecătorească special constituită și în urma unei cereri a bolnavului.

3. În baza cererii, judecătorul hotărăște o cercetare a bolnavului de către un medic legist împreună cu doi medici ajutoari specialiști. La această cercetare pot lua parte și alți medici, dacă bolnavul dorește. Această cercetare nu trebuie să aibă loc mai târziu de opt zile dela data cererii.

4. În proces-verbal trebuie să se specifice dacă, după convingerea științifică a medicilor examinatori, e mai probabil un sfârșit mortal

Numărul poporal pe 1 an 4 cor.

Prețul unui exemplar 10 fileri,

Numărul poporal pe 1/2. 2 coroane

Necesitatea unei ligi navale maritime în România

După un an de război. — Ce va fi mâne?

„Revista porturilor și navigațiunii comerciale” din București publică următorul patriotic apel pentru înființarea unei „Ligi navale maritime” române, ligă chemată să rezolve apărarea coastelor românești maritime și fluviiale prin creșterea unei puternice flote de război:

De mai bine de un an, știrile curg fără încetare de pe teatrul războiului și ne aduc pildele de bărbăție și jertfă nevinovată din luptele înfrigate ce se desfășoară între forțele de uscat și de apă ale beligeranților.

Mulțimea ca o coloană de mercur în țeava unui barometru, se ridică, se mișcă, măsoară dezastrul cu închipuirea sau se aprinde glorificând pe eroii neamurilor și în cele din urmă, cade iarăș în liniștea ce însoțește marile nenociri.

Escadrelor germane stau adăpostite sub aripele protectoare ale bateriilor de coastă și liniilor de mine, așteptând micșorarea puterii navale engleze prin atacul submarinelor.

Marea Nordului este sub dominația Angliei, mai puțin câteva zone scormonite de submarine.

Da Dardanele o flotă numeroasă sprijină acțiunea aliaților, spre a sfărâma lanțurile strâmtoarelor, aparate de mine și baterii puternice, iar tunurile din ascunzișul bateriilor varsă focul ucigător risipind rândurile trupelor de debarcare.

În acest vălmășag de vieți cari se grămădesc și cad sub zidurile fortărețelor, în această încercare nesfârșită, numărul jertfelor crește, submarinele pătrunse în Marea Egee, furișate pe după insule pândesc și atacă, aruncă torpile, pumnale ascuțite în pânțelele cuirasatelor și dispar în umbră lăsând în valuri, mii de vieți luptându-se cu moarte.

Tunurile forturilor și cuirasatelor sguđuie văzduhul, o larmă de luptă uriașe se înalță pier-

dută în fumul și para ce învăluiește pământul și apele răscolite.

Ciocnire neasemănată de perfecțiuni tehnice, întrecere de genii exaltate de glorie, duel de ambițiuni hrănite cu izbânzi pătate de sânge, civilizația gazelor asfixiante, iată războiul ce se desfășoară în țările cuprinse de rătăcirea anului ce s'a scurs.

Ce va fi mâne? Cuirasatul modern, cetatea plutitoare de oțel, cu gurile de foc deschise, cu camere încărcate de mașini, dinamii, munițiuni, aparate din cele mai noi și ingenioase, colos ce spintecă triumfător apele Oceanului, va înceta de a mai trăi sau va ieși mai ușor din șantier ca să poarte mai departe și mai plin de temere pavilionul pe întinderea mării?

Submarinul nu va reduce armamentele neînfrânate ale puterilor mari navale, se vor deschide noi curente pentru construcția submersibilelor de tonaj mare, iar problema submarinului cuirasat nu-și va face loc printre primele urmări ale războiului, ce încă nu și-a spus ultimul cuvânt?

Inchepuirea lui Jules Verne de a contopi submarinul cu hidroavionul, nu va da o nouă tactică de luptă vasului submarin de mic tonaj?

Minele nu vor lua o dezvoltare mai ucigătoare prin ingeniozitatea aprinderii și mărirea capacității de încărcare, iar aparatele de curățirea și pescuirea barajelor, nu vor ajunge în viitor capabile a pune la adăpost vasele mari de dezastrul exploziilor?

Toate merg spre o perfecțiune ideală; spre mai puternic, mai ingenios ținesc toate invențiunile și articulațiile războiului; mijloacele științei militare au o singură năzuință, cucerirea ascendentului tactic prin distrugerea cea mai repede și cea mai definitivă.

Toate operațiunile tehnice și tactice se vor simplifica și coordona într'un singur centru de acțiune, toate mecanismele vor trebui să producă un efect mare pe diferite căi deodată, plecând ca un curent intens dintr'o centrală uriașe într'o rețea infinită de fire, spre a se descărca cu toată energia capabilă în forțele vrășmașului.

Cu alte cuvinte războiul devine o operă tehnică, aplicând toate principiile științifice la arta distrugerii.

Totuș puterea materială a acțiunii se individualizează, trecând prin elementul sufletesc al personalului și efectele materiale vor fi de o anumită valoare sau se vor amplifica, după intensitatea morală diriguitoare și valoarea individuală a factorilor omenești, ce sunt în funcțiunea giganticei mașini de secerarea vieților, ce se cheamă războiul.

În scurt, material bogat și perfecționat, oa-

al bolii decât o revenire la o durabilă posibilitate de a munci.

5. Dacă examenul a dat un rezultat care înclină mai mult spre probabilitatea unui sfârșit letal, judecătorul va exprima dreptul bolnavului la ajutor de moarte. În caz contrar cererea bolnavului va fi anulată.

6. Cine ucide fără durere pe un bolnav în urma dorinței sale exprese și când îi s'a acordat bolnavului, conform articolului 5, ajutorul de moarte, sau când cercetarea ulterioară stabilește că el suferea de o boală incurabilă, nu este pasibil de pedeapsă.

7. Cine ucide un bolnav, fără ca acesta s'o fi dorit în mod expres și fără îndoială, va fi pedepsit cu închisoare.

8. Paragrafele 1 până la 7 pot fi întrebuintate și pentru schilozi și pentru cei vecinic maladii.

Acest proiect de lege a fost criticat într'o revistă, de către Dr. Iaksch, medicul șef al poliției din Viena. Lipsa de penalitate în asemenea cazuri s'ar putea deduce pe cale juridică, nu mai dela următoarele două principii: 1. Dreptul la moarte al bolnavului incurabil și 2. Dreptul statului de a ucide pe bolnavii incurabili. Nici unul din aceste principii juridice nu pot însă fi susținute, după părerea sus numitului medic.

Dreptul la moarte nu poate, după dânsul, să fie acordat nimănui, deși sinuciderea nu este

pedepsită căci atunci ar trebui să se permită și alte libertăți, de pildă ca fiecare să poată să-și vândă corpul viu, pentru ca să facă pe el experiențe fiziologice grozave; să se permită crearea de instituții în cari candidații la sinucidere să fie uciși fără durere etc. Un asemenea drept nelimitat al individului asupra corpului său nu e compatibil cu principiile juridice ale statelor.

Statul ar avea posibilitatea să stabilească prin lege ca bolnavii nevindecabili să fie uciși în interesul statului. Dar acest drept ar fi în unele cazuri împotriva voinței bolnavilor, și o asemenea lege neomenoasă e incompatibilă cu timpurile moderne. Practica de „sterilizare” de nebuni și criminali ce e la modă în unele state ale Americii de Nord și care s'a introdus în virtutea unei legi, nu încetează de a fi mereu criticată din punctul de vedere al umanității. Ea amintește pedepsele sumare din evul mediu.

Deci, din punct de vedere juridic, nici odată medicul nu are voie și nu trebuie săucidă pe bolnavii nevindecabili. Uneori îi este permis pentru a ușura durerile acestor bolnavi, să recurgă la intervențiile cele mai hazardate, să treacă mult peste dozele maxime ale medicamentelor narcotice, deși e conștient că aceasta pune în joc existența bolnavului; dar a ucide în mod conștient și voit pe un bolnav nevindecabil, chiar muribund — aceasta nu-i este permis medicului în nici o împrejurare.

Dar și din punct de vedere pur medical o legiferare a *eutanasiei* nu este de dorit. După o statistică a profesorului William Osler dela Paris, moartea este însoțită de dureri mari, numai în 18 cazuri din 100. Deci cazurile unde moartea prematură ar fi dorită de bolnav sunt relativ destul de rare. Pe de altă parte, noi avem destule mijloace de a ușura durerea și de a alina astfel suferințele chiar în aceste rare cazuri de cari vorbim mai sus. În 1910 Dr. Récamier, la conferința internațională pentru lupta împotriva cancerului, a regulat până în cele mai mici amănunțimi modul cum sunt de întrebuintat calmantele la cei incurabili.

Se obiectează, în genere, că în chipul acesta noi lucrăm numai ca ipocriți, căci știm că narcoticele nu duc și ele decât la moarte.

Profesorul Ménétrier, într'o lucrare asupra cancerului, răspunde acestei obiecțiuni spunând, că calmantele fac să câștigăm timp și astfel, poate, să să mai scăpăm bolnavul, apoi ele ameliorează starea generală a lui, îl susțin, îi prelungesc viața.

Mai este un argument. Cu timpul, și ideea asupra bolilor incurabile se schimbă. Câte boli nu erau considerate ca incurabile, și astăzi se vindecă?! Profesorul Casselin spune altădată: „Cocsalgicii mor toți”. Astăzi nici 50 la sută din ei nu mor. Cei mai mulți se vindecă și de multeori radical. Tuberculoza șirei spinării, așa numitul Mal de Pott, dădea altă dată mortalitate de 99 la sută. Astăzi o mare majoritate de

meni și comandament aleși și pregătiți.

Dar odată pacea încheiată, o odihnă prelungită va liniști spiritele ani în șir, plugurile vor curăța brazdele de schije și plumburi, pământul va îmbrăca iarăși haina cea bogată de spice de aur și holde mănoase, legăname de vântul răcoritor, iar nu arse de focul tunului și pustiite de tropotul călăreților.

În orașele distruse, casele, își vor reface scheletele ruinate, bisericile restaurate vor chema popoarele la rugăciune, familiile se vor revedea laolaltă cu luptătorii întorși, pe umerii oboșiți și brațele rănite se va ridica visul împlinit, granițele se vor trage pentru multă vreme peste pământul răscolit de obuze.

Și nu va mai fi niciodată ceartă între popoare, suveranii vor reînnoi iarăși legăturile de prietenie, cărmuitorii nu vor mai plănui alianțe tocmită, uzinele vor reincepe mașini pentru industrie, șantierelor vor reface flotele de comerț nimicite, omenirea își va da mâna în semnul înfrățirii.

Așa va fi oare? Sau greșelile nepregătirilor constatate, vor grăbi o nouă ridicare a celor slabi, cei câțiva oțeliți în grabă vor fi setoși de revanșă, armamentele vor spori, popoarele se vor instrui serios, fortărețele se vor reconstrui, armatele se vor pune din nou în linie de bătaie și ziua altei tragedii mai cumplite se va repeta iarăși, răsbunarea sunând mai groaznic din trâmbița războiului?

Cine va hotărî soarta popoarelor, diplomația abilă sau puterea gurilor de foc, ascuțișul săbiei și grindina gloanțelor?

Noi avem credința că tunul, mitraliera, arma și bombele aeriene vor garanta pacea viitoare și vor apăra cu focul lor onoarea neamurilor.

Marea nu va fi liberă decât pentru cel puternic, sprijinit pe o flotă și porturi de război, covârșitor superioare și bine apărate.

Orice națiune care ține a stăpâni pământul ce are și vrea să-și pună în evidență drepturile istorice, este datoare să vegheze îndoit de acum înainte, să echipeze puternic armata și marina, să le instruiască și să le prevadă toate mijloacele de luptă, totul în vederea războiului!

Vom trăi timpuri din ce în ce mai turburi, echilibrul este prea sdruncinat în toată omenirea ca să nu așteptăm prea curând la o perfectă acalmie. Pe lucru dar, căci nu știm ce va aduce ziua care vine, iată ce trebuie să facem mâine.

Să dăm dar semnalul de adunare, să strângem laolaltă pe toți iubitorii de țară și să reîncepem acțiunea binefăcătoare pentru garantarea siguranței litoralului nostru maritim și dunărean; niciodată ca acum nu putem să măsurăm

cazuri se vindecă. Crupul ucidea 90 la sută din copii în timpurile trecute, astăzi cu serul antidiferic vindecă 90 la sută. În domeniul chirurgiei avem o schimbare și mai mare. Incurcătura de mate era o boală fatală altădată, astăzi e foarte deseori vindecabilă prin operație rapidă, etc. etc.

Unde punem apoi înoiala care există în sufletul fiecărui medic în ceea ce privește diagnosticul. Și cei mai iscușiți se înșală. Dr. Sicard, în teza sa, care se ocupă de eutanasiile, citează numeroase cazuri în această privință. Iată, spre pildă, numai unul citat de Drul Helne:

„Unul din prietenii mei văzu la consultația sa pe un bolnav care sosea tocmai dintr'un pelerinaj celebru. El avea o tumoare a maxilarului inferior și venea dela locul sfânt tot atât de rău precum plecase. Dar credința sa era atât de mare, încât el atribuia insuccesul numai sufletului său prea puțin demn de mila cerească. El cerea numai să fie puțin ușurat printr'un narcotic, pentru că suferea prea mult.

Mișcat de curajul acestui suflet nevinovat amicul meu, pentru a-l susține, asigură pe bolnav că merge spre vindecare și că pelerinajul său n'a fost deloc nefolositor. Îi recomandă numai puțină iodură și-l asigură că totul se va aranja. Prescripția, banală în sine, fu urmată cu sfințenie. Dar care fu stupefacția amicului meu, văzând câteva săptămâni mai târziu pe bolnav transformat, aproape vindecat. Ce se întâmplase? Se diagnosticase un cancer, când nu era vorba decât de o actinomicoză, maladie ciudată și bine studiată de Pon-

mai bine pericolul, căci îl privim prin știri precise cum se desfășoară grozav și tulburător peste granițe, în aer și pe întinderea mărilor; niciodată nu se poate simți mai viu nevoia solidă de a simboliza aspirațiunile și voința neamului, decât în prețuia evenimentelor ce ne așteaptă, decât în aceste friguri de înarmare generală, când ochiul trebuie să ne fie deștept dintr'un moment într'altul, iar sufletul să nu ne bată decât pentru ridicarea și apărarea de oțel a țării.

Dar putem să ne mulțumim cu apărarea navală maritimă ce avem și nu s'a dovedit îndestul nevoia creării flotei noastre la mare?

Să chemăm la fape pe toți iubitorii de marină, pe fruntașii țării cari duc pe umeri răspunderea, ca și pe cei care sunt meniți să o poarte altădată, pe toți cei cu idealuri pentru apărarea țării și porniri generoase, pe inimile caritabile și cu dor de țară, pe bogății doritori a pecellui un moment din viața lor cu o faptă mare, — un dor nepretuit pentru marină, un fond de construcțiunea unui cuirasat, contratorpilor, submarin sau hidroavion, — pe intelectuali, în sfârșit să chemăm alături de noi glasul presei ca să ne ajute a forma Liga navală maritimă, liga tuturor oamenilor conșinși de nevoia unei flote puternice la mare, care să înceapă și să adune fondurile necesare pentru înfăptuirea acestei mari opere de apărare națională.

Dacă glasul nostru, la care „Revista porturilor” se asociază cu tot sufletul și sper să ne dea cel mai larg concurs, va găsi răsunet în inimile românești, gata suntem să dăm toate lămuririle celor ce doresc a adera la această ligă, arătând condițiunile de creare, desvoltare și planul viitor al activității unei asemenea ligi, care trebuie s'o mărturisim dela început, n'ar putea să-și atingă scopul decât dacă ar număra în sânul ei cel puțin 5000 membri.

I. B. Danubianu.

Ajurnarea dumei.

Voci de presă.

Arad, 25 Septembrie 1915.

„Journal de Genève” dela 19 Septembrie are acest prim articol:

Duma rusească ține ședințe dela 1 August. Ședința de deschidere care privia afacerile externe și străinătatea, a fost destinată să declare solemn, cu o unanimitate impresionantă că guvernul și poporul, departe de a se lăsa abătuti de dezastrele datorite sărăciei trecă-

cet din Lyon, provocată de o ciupercă microscopică din grâu”.

Deci mai niciodată siguranță absolută în privința diagnosticului! Dar atunci chiar când suntem siguri în această privință, rămâne prognosticul. Putem noi fi siguri de el? Cine poate fi sigur că numai moartea va scăpa pe bolnav de durerile chinuitoare? Putem ști cam ce cale va urma afecțiunea, dar prea rareori putem determina exact și dinainte toată evoluția și sfârșitul ei. Câți bolnavi accidentați, pe cari îi credem în agonie nu revin multumită, de pildă unor infecțiuni de ser; câte infecțiuni, „sigur” ucigătoare, nu sunt lecuite, uneori, prin însăși puterea de rezistență a organismului, alteori, printr'o intervențiune medicamentoasă fericită?

În nici o împrejurare noi nu putem fi destul de siguri pentru a decreta cu precizie matematică, că totul este pierdut.

„Rolul nostru este de a conserva” — a spus un celebru medic. Noi vom dispune cel mult de viața noastră, dar nu de a altora.

Datoria noastră când nu putem să vindecăm este de a ușura și nu de a grăbi moartea!

Dr. Ottoi.

toare de muniții, sunt decizi să continue lupta împotriva năvălitorului până la victorie.

Însă a doua zi dimineața s'au început desbateri aprinse asupra slăbiciunilor ministrului de război, asupra autonomiei promise a Poloniei, asupra complezanțelor continue ale burocratilor față de anume Germani, asupra pogromului dela Moscva, asupra persecuțiilor Evreilor, asupra drepturilor respective ale reprezentanței naționale și ale guvernului. De șase săptămâni diapazonul n'a încetat să urce. Noi am publicat rezumatele amănunțite ale acestor desbateri memorabile, cari au dovedit lumea uimite că libertatea discuției, până acum necunoscută, a fost permisă în Rusia până la cetezanță.

Aceste desbateri n'au rămas fără rezultat. Guvernul, remaniat în senz liberal, a acceptat controlul parlamentului. O mare comisiune de anchetă asupra ministrului generalului Suchomlinof a fost constituită. O alta, inovație îndrăznească, în care figurează reprezentanții tuturor partidelor, a fost pusă în coastele ministerelor pentru a colabora cu ei la apărarea națională.

Partidele stânga n'au fost satisfăcute. Luând ca model Parisul, ele au constituit un bloc progresist dintre octobriști sau constituționalimoderați. Și acest bloc ceru ca un minister format din elementele sale și responsabil în fața Dumei să înlocuiască pe cel al lui Goremykin. Liste ministeriale circulă necontentit, ca în Paris. S'a socotit care este numărul candidaților preferați de octobriști și cei ai cadetilor, iar țarul a fost somat să rezolvească grabnic criza ministerială.

Așa steteau lucrurile când un ucuz al țarului a ordonat suspendarea dumei până în luna Noemvrie.

Evenimentul face mare șgomot. Ziarele, chiar cele moderate, dispunând astfel de cea mai mare libertate, consideră ca un abuz de putere, la tot cazul ca un semn de disconsiderare a aleșilor națiunei. Din Germania se anunță o revoluție rusească iminentă.

Nu credem să se ajungă aci. Toate informațiunile din alte surse spun dimpotrivă că intelectuali și țărani sunt perfect hotărâți să susțină pe țar în războiul pe care i-l-a declarat Germania, când însuș s'a pus în fruntea armatelor el este cu mult mai iubit și stimat de popoarele sale.

Anume depeșe vestesc că deputații se găsesc în prezența ministrilor în partide nouă și că țarul va profita să numească un succesor venerabilului Goremykin. Însă trebuie să faci front la trei milioane de austro-germani cari amenință să plece spre Petrograd, Moscva, Kieff și poate Odesa. Această grijă primează.

„Le Temps” dela 17 Septembrie publică o telegramă dela corespondentul său din Petrograd în care se cuprind detalii despre urita impresiune produsă prin ajurnarea dumei. Intregă pessa, chiar și organele moderate, unanim critică suspensiunea sesiunei.

A apărut:

„Sărbătoarea Morții”

(1914/15)

:: :: Versuri, de A. Cotruș :: ::

Se poate comanda dela librăriile: „Concordia” din Arad, „Librăria Diecezană” din Arad, librăria „Minerva” din Lugoj, la Librăria Arhidiecezană din Blaj și la „Librăria Ciurcudin Brașov. — Prețul cor. 1.50 plus 10 fil. porto postal. :: ::

Din România.

D. Brătianu rămâne la postul său.

D. Rudolf Rothelt comunică din București lui „Vossische Zeitung”:

„Svonurile despre o iminentă criză de cabinet în România, au amuțit. Partidul conservator (al dlui Carp) a recunoscut imposibilitatea de a veni la putere. D. Maiorescu nu s'a întors la București, ci din localitatea balneară din Boemia, după cum anunță ziarele bucureștene, a plecat în Elveția.

Pozițiunea dlui I. Brătianu în țară e atât de puternică, încât nu poate fi scos dela locul său, și nimenea nu crede că se va retrage din propria sa inițiativă, pentru a lăsa în atle mâni soarta României.

Acuma ca și înainte, trebuie așadar de contat pe guvernul Brătianu.

In această privință „Bukarester Tagblatt” publică următorul comunicat inspirat:

— Din partea celor cari simpatizează cu quadruplica se lansează svonul că divergențele economice (cari de altfel pot fi ușor înlăturate) ee există între România și puterile centrale ar fi îndemnat pe aceste puteri să pretindă retragerea guvernului român și că în acest scop ele și-ar fi pus întreaga lor greutate. Greșesc foarte mult acei cari lansează acest svon.

După cum puterile centrale nu au intențiuni de inamicitate față de România, tot așa ele își dau seama și de primejdia ce în actuala situație gravă ar rezulta pentru țară o schimbare de guvern.

Cine este prieten devotat al României, acela cu cea mai mare căldură trebuie să dovedească, că în actualele împrejurări d. Brătianu să rămână și pe mai departe la conducere.

Din acest comunicat, care oglindește părerea unor anume cercuri diplomatice, rezultă că în interesul său d. Brătianu vaccilează încă. In orice caz se nădăjduște, că în sfârșit se va putea realiza o înțelegere cu șeful guvernului român. Moderarea închiderii granițelor și facilitarea transitului nu inseamnă încă mari concesiuni. Prin aceea că au dispărut multe inconveniente ale presiunii economice, suntem încă departe de dovezile unei prietenii”.

Cu privire la știrile ce s'au răspândit la București despre retragerea guvernului Brătianu, organul oficios „Viltorul” scrie:

Dăm desmintirea cea mai energică acestor svonuri. Ele aparțin cu totul domeniului fantaziilor. „Epoca” care a răspândit această știre falsă încă ieri noapte, nu urmărea alt scop, decât de a provoca agitații în opinia publică. Din fericire însă, realitatea e cu totul alta și mult mai serioasă decât știrile senzationale ale „Epocei”.

Inceperea manevrelor armatei române anunțate pentru 18 Septembrie v. au fost contramandate. Măsura aceasta a fost luată, fiindcă situația încordată din Balcani ar putea fi înflințată în mod defavorabil prin mișcările de trupe române, chiar dacă aceste mișcări s'ar vedea numai manevrelor obicnute.

O telegramă din Zürich anunță:

Se anunță din București: In 15 Septembrie a fost reluată circulația de trenuri între România, Ungaria și Austria. Pasagerilor români reținuți li s'a permis să-și continue călătoria.

Se svonește că, comandamentul armatei austro-ungare luând în considerare atitudinea energică a Româneli, și-a îndepărtat trupele ce concentrase dealungul frontierei române.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 24 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusesc: Pe câmpul de războiu dela nord nu a avut loc ieri nici o schimbare. In Galiția orientală a fost liniște. In jur de Nowo-Alexieneț și pe cursul inferior al râului Ikwa s'au dat lupte violente. In sectorul amintit, Rușii au atacat pozițiunile noastre cu un puternic foc de artilerie, înaintând la asalt în coloane de 18 rânduri. I-am respins pretutindeni pricinindu-le cele mai grave pierderi. Trupele noastre, cari au înaintat într'aceasta, contraatacându-l pe dușman, au cucerit încă o înălțime. Focul artileriei noastre a împrăștiat o baterie rusească. La Rldomyl, pe un front relativ mic, am făcut prizonieri 11 ofițeri și 300 soldați. Incercarea dușmanului, ca să treacă peste Ikwa, a dat deasemenea greș. Lângă râul Styr, în regiunea la nord-vest de Kolki, cavaleria noastră l'a alungat pe dușman din mai multe localități. Trupele austro-ungare, cari luptă în Litvania, urmărindu-l pe dușman, au câștigat teren.

Pe frontul italian: Pe frontul vestic din Tirol, trăgaci tirolezi i-a alungat pe alpini de pe vârful de munte Albiola (la nord dela pasul Tonale). Pe platoul Vielgereuth am respins atacul câtorva companii italiene întreprins împotriva Durerului (la nordvest de Coston). O trupă italiană compusă din 1000 oameni, care s'a apropiat pe coasta ostică a muntelui Montepiano de pozițiunile noastre, am constrâns-o să se retragă. In granița Carintiei a dat greș un atac dușman întreprins în sectorul Cellon (la ost del apasul Plöcken). Pe frontul litoralului a avut loc ieri numai lupte de artilerie. Situația în întregime, nu s'a schimbat.

Pe frontul sudoriental: Pe câmpul de războiu dela sudost ziua a trecut fără nici un eveniment mai esențial.

Berlin, 24 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul occidental: Activitatea artileriei și aviatorilor s'a potențat în cursul zilei de ieri pe întreg frontul. Atacul Englezilor albi și colorați, întreprins împotriva noastră la sud de canalul La Basseé s'a prăbușit în focul artileriei noastre. Pe țărmul mării am împușcat un aeroplan englez, pilotul l'am făcut prizonier.

Pe frontul oriental: Grupul maresalului Hindenburg: La sudvest de Lennewaden, am reocupat localitățile Rese și Strigge, cari le-am evacuat temporar. In fața Dünaburgului am cucerit cu asalt la nordost de Smelins alte pozițiuni rusești și am făcut cu acest prilej 1000 prizonieri. Forțele noastre, cari operează în flancul Rușilor, ce se retrag la Wilsika, se găsesc în lupte viguroase. Rușii prin puternicele lor atacuri au obținut în unele locuri succese temporare. Noi am pierdut cu acest prilej mai multe tunuri, pe cari soldații noștri le-au apărut până la sfârșit. Frontul nostru, care-l urmărește cu energie pe dușmanul ce se retrage, a trecut de linia Soly-Olschany-Traby-Iwie-Nowo-Grudok.

Grupul prințului maresal Leopold de Bavaria: Am înfrânt rezistența dușmanului pe întreg frontul. In cursul urmăririi am ajuns în sectorul Sdrwetsch, la nord dela Korelitschi, precum și sectorul Sezara la nordvest dela Kraschni. Mai spre sud, au avut loc lupte cu ariergardele dușmane, am făcut 100 prizonieri și am capturat 3 mitraliere.

Grupul maresalului Mackensen: Detașamentele noastre înaintate la nordost și ost de Logisin le-am retras în fața atacului împresurător al Rușilor, dincoace de canalul Oginski și râul Iasiolda. Detașamentele noastre au luat cu acest prilej 2 ofițeri și 100 soldați prizonieri.

Pe frontul sudoriental: Nici o schimbare.

Constantinopol, 24 Septembrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul Dardanelor: La Anaforta, patrurile noastre de recunoaștere au atacat cu bombe tranșeele dușmanului, pricinindu-i mari pierderi și au capturat arme

și muniții. Cu prilejul bombardării taberei de lângă Buiuk Hemikli, în 22 Septembrie, am pricinuit pagube serioase dușmanului. La Ariburnu artileria noastră a distrus la aripa dreaptă tranșeele dușmane, o parte din fortificații, precum și 2 posturi de observare ale dușmanului, scufundând în sfârșit o corabie încărcată cu lemne de clădit. În noaptea spre 22 c. tot la această aripă, am făcut să explodeze mine distrugând contramanele dușmane. În 24 c. am masacrat la Sedilbahr, în regiunea Neresvidere o patrulă dușmană, compusă din 1 ofițer și 9 soldați. Artileria noastră a redus la tăcere bateria dușmană din fața aripei și a silit să se refugieze un torpilor dușman, care se apropia de Hissarlik Burnu. Bateriile noastre de pe țârm au alungat cu focul lor un torpilor dușman, care s'a apropiat de strâmtoarea de mare. La Mortoliman am bombardat cu eficacitate trupele dușmane, iar la Hissarlik artileria dușmană. În 21 Septembrie, un aeroplan dușman a aruncat fără rezultat 3 bombe asupra spitalului militar din Dardanele.

Pe celelalte fronturi nu se semnalează nici un eveniment.

Comunicatele statelor majore inamice.

Franța.

Paris. — În Artois, bateriile franceze, au executat tiruri bine nutrite contra formațiunilor germane. Artileria germană a desfășurat o mare activitate și a bombardat în special cu obuze de mare calibru părțile marginase ale orașului Aras. În fața localităților Fay și Dompiere războiul de mine continuă. În Champagne tiruri eficiente ale bateriilor franceze, Germanii au răspuns acestor tiruri printr-o bombardare puțin eficientă a cantonamentelor franceze.

În Argona orientală la cota 285 Germanii au aruncat în aer o mină la proximitatea tranșeele franceze.

În Woevre și în Lorena, pe mai multe puncte Francezii au putut controla rezultatul tirului lor. O coloană de infanterie, a fost risipită pe drumul de la Saint Maurice la Thillot.

În regiunea tranșeele de Calonne în pădurea Apremont, la nord de Tlyrey și la nord de Regneville, lucrările de întărire ale Germanilor au avut de suferit mari stricăciuni. Artileria franceză cu bătaie mare a atins gara din Thiancourt, între Puzieux și Delme. Francezii au ocupat un punct al calei ferate, Metz-Chateau-Sainis.

În Vosgi, acțiune de artilerie.

Italia.

Cottano. — Prin telegrafie fără fir. — Buletinul comandamentului suprem 20 Septembrie 1915: Ultimele note cu privire la luptele din 18 lângă Osteria Fiorentina scot în evidență importanța succesului nostru; chiar după spusele inamicului s'a dat un violent atac în contra aripei noastre drepte înaintând cu o puternică coloană întreg Saglio Daspilio și hotarul No. 5 al frontierei. Bătălii și respinși după 4 ore de luptă în continuu au încercat apoi cu o altă coloană provenită din Malga Cherle un atac în contra aripei noastre drepte dar fură egalmente respinși lăsând în mâinile noastre câțiva prizonieri. Mici lupte cu un succes favorabil pentru noi au avut loc în Lawatoș și Val di Aons, deasupra masivului Tafna în Alto Cordevole și Rauchofel în capu Rienz. În Conca di Pilezzo inamicul a făcut sfârșit zadarnice de a-și recăștiga pozițiunile.

Rusia.

Petrograd. — Spre vest de la Düna, luptele crâncene angajate în regiunea lacurilor sunt încă în curs. Spre nord de la Ilux am respins violente atacuri inamice; inamicul, care a suferit aci mari pierderi, a fost respins în tranșeele lui. După o canoadă violentă inamicul a atacat și a luat satul Sjusikle, dealungul căiei ferate, spre vest de la Ilux. Între lacurile Cici și Ovide inamicul a lansat o ploaie de gloanțe contra satului Imbrody; tranșeele noastre au fost distruse, iar trupele noastre respinse. Am respins cavaleria inamică, care vrea să treacă râul Drivjata între Kupischki și Kozjany.

Detășamente inamice au încercat să ocupe gura căiei ferate de la Molodiecu, dar au fost respinse. Am alungat trupele inamice de la Solyna (dealungul căiei ferate între Nowovilejsk și Molodiecu). În mai multe puncte a cursului central al Vilije și în regiunea Vilnei, Germanii au trecut pe malul stâng al râului. Spre vest de la sectorul căiei ferate Biniakony-Lidoz am respins

repetate atacuri inamice, pricinind inamicului pierderi grave. Pe malul oriental al râului Lebieda s'au dat câteva ciocniri staționare.

În numeroase puncte ale râului Scara se dau lupte pentru trecerea trupelor. La Povzecen (spre nord de la Slonim) artileria noastră a distrus un vas ponton inamic, care apoi s'a scufundat. Am capturat detașamentele inamice cari trecuseră râul pe la ferma Ryseyce, spre sud de la Slonim. Cu acest prilej ne-am folosit de împrejurarea că inamicul a putut să arunce în luptă numai trupe mici. Trupele inamice cari reușiseră să se menție pe malul drept, au suferit pierderi considerabile.

Am respins atacurile germane date spre sud de la canalul Oginski cari tentau la cucerirea localității Sokolowka. Inamicul a luat Logisny. Am atacat din front și am împresurat pozițiunile inamice fortificate de lângă Novosielki (spre nordost de la Kolki); inamicul a fost alungat de aci. În decursul urmăririi trupele noastre au ajuns la podul de pe râul Styr, pe care inamicul îl incendiasse. O parte din trupele noastre a împresurat din nou pe inamic, care s'a refugiat în pădure. Am ocupat localitatea Kolki.

Trupele noastre sunt în lupte cu inamicul în numeroase puncte spre vest de la râul Stubieli și de la linia Dubno-Kremienec. Am capturat numeroși prizonieri, după ce am năzuit să ne folosim de desordinea între trupele inamice, un simptom care se repetă destul de des în timpul din urmă.

Pe frontul Siretului se dau ciocniri staționare. Lupta se dă în nemijlocita apropiere de râu. E de relevat, că lângă Dikovice (la râul Strum, spre sud de Pinsk) o patrulă a noastră a lăsat un batalion german pe front la o apropiere de 500 pași, când apoi cu mitralierele a nimicit vre-o 2 companii inamice.

La Kolki, cavaleria noastră a dat asalt contra pozițiilor inamice fortificate, a capturat mitraliere și vre-o 100 prizonieri, în vreme ce cavaleria inasă a avut pierderi neînsemnate.

În regiunea băltoasă de la Kukli (spre nord de la Kolki), un escadron de cavalerie austriacă, capturând 60 prizonieri, 1 bucatărie de câmp, trenul și a scos 50 de cai din mlaștine, ceilalți s'au prăpădit în mlaștini.

După mărturisirile prizonierilor austrieci în decursul ultimelor operațiuni s'a întâmplat că unele detașamente au fost condamnate să stea zile întregi într'un singur loc, artileria proprie neputând să scape din mlaștine.

Lângă Stochwd, soldați austrieci deghizați în haine țărănești au trecut râul pentru ca să-și așeze mitralierele.

Petrograd. — În regiunea țărmlui, au fost lupte de artilerie și focuri de infanterie. În direcția Mesiszghert, în regiunile satelor Mașali și Ekrecht, au fost ciocniri de cercetași. Pe restul frontului, nici o schimbare.

Anglia.

Londra. — Sir John French vestește că, de la 15 Septembrie, nu a fost nici o schimbare pe frontul britanic. Lupta cu mine mai urmează în ambele tabere, mai ales pe frontul la este de Ypres. Acțiunea artileriei e vie și dintr-o parte și din alta.

Serbia.

Nis. — În noaptea de 6 spre 7 Septembrie, dușmanul a mai deschis un foc de artilerie însoțit de focul infanteriei și al mitralierelor, în contra pozițiunilor noastre, dar fără nici un rezultat. Această acțiune a artileriei dușmane a ținut de la miezul nopții până la ora 1 și jum. Bateriile noastre nu au răspuns decât slab și din când în când.

Nis. — În ziua de 6 Septembrie, în mai multe puncte din frontul Dunării și al Savei, dușmanul a deschis un foc violent de artilerie de la ora 2 până la 6. Dușmanul a tras din Luboviț, Kovin, Ivanov, din înălțimile de la Bejanina, Bolievat, Kupinovo, Klenak și Mitrovița cam 800 lovituri de tunuri de câmp și obuziere. Acest foc era însoțit și de un tir violent de artilerie și de mitraliere.

Dușmanul nu a dobândit nici un rezultat, din punctul de vedere militar; tunarii noștri nu au răspuns decât slab.

Belgia.

Le Havre. — În noaptea de 19 și 20 Septembrie a fost liniște. În ziua de 20 Septembrie au fost acțiuni de artilerie puțin numeroase și, în genere, puțin însemnate.

Le Havre. — A fost o bombardare ușoară pe frontul nostru; bateriile noastre au risipit niște grupuri de lucrători dușmani lângă Terfrile și Rillo, dând foc unui post de observație al dușmanului.

Războiul european.

Obligativitatea serviciului militar în Anglia.

Numărul de la 19 Sept. al cotidianului „Le Temps” are la loc de frunte un articol cu titlul „Le recrutement Anglais” în care pledează pentru rezolvirea cât mai grabnică a „marei reforme militare”.

„Principiul n'a fost lansat de ieri, scrie „Le Temps”. La începutul războiului sudafrican lordul Roberts a arătat necesitatea imperioasă a unei reforme militare întemeiate pe sacrificarea voluntariatului, însă nici un partid organizat n'a cutedat să înscrie această reformă în programul său.

Marile discursuri rostite de dd. Asquith și lord Kitchener, unul în camera comunelor și cellalt în camera lorilor au avut ca rezultat imediat punerea chestiunii recrutării militare în întâiul loc al preocupățiunilor politice actuale din Anglia. De două zile se pare că ea prevaleară și problema financiară, care tinde să afle noile resurse fără să împiedece prosperitatea națională, cât și problema muncitorească a cărei soluționare va permite obținerea unui material mai abundent la fabricarea munițiilor. Introducerea serviciului militar este indispensabil între circumstanțele actuale.

Gvernul poate să-și asume cu seninătate toată responsabilitatea realizării acestei reforme capitale, căci nimeni nu-i va suspecta voința de a cere poporului pentru simplu spirit politic sacrificii inutile”.

Manevrele armatei grecești.

Salonic. — Se vestește că manevrele armatei grecești vor avea loc în regiunile Coceana, Serres și Salonic.

Neliniste în Macedonia grecească.

Salonic. — În diferite ținuturi ale noii Grecii, probabil în urma agitațiunii presei venizeliste, se poate observa o atitudine antibulgară din partea autorităților și a populațiunii. Lângă Serres au fost deținuți 27 Bulgari, pe motivul, că ar fi comitajii. În Vronto, lângă Serres s'a găsit un mare număr de arme în locuștele Bulgarilor. Locuitorii de pe muntele Veles sunt supraveghiați riguros și o parte din ei au fost transportați în interiorul țării, pentru ca să nu poată provoca revolte și să-și sprijinească pe comitajii.

Lupte la frontiera Basarabiei.

București. — Ziarelor din București li se anunță din Dorohoi: Între Turenii și Boian a avut loc ieri noapte o luptă extraordinară de violentă între trupele austro-ungare și cele rusești. Canonada înfiorătoare s'a auzit la mari distanțe și din când în când se auzea răpăitul puștilor. Luptele dintre Turenii și Boian s'au dat foarte aproape de frontiera României. Foarte multe gloanțe, când din o parte, când din alta au rătăcit pe teritoriu românesc cum s'a întâmplat și la Horbova și Mamornita, periclitând viața locuitorilor.

Despre rezultatul luptelor încă nu se poate ști nimic cu siguranță.

Bulgaria continuă tratativele cu arma la picior.

Sofia. — Agenția telegrafică bulgară a dat următorul comunicat: Trecerea Bulgariei în faza neutralității armate, după părerea cercurilor guvernamentale, își găsește explicarea în schimbările, cari au urmat în situația politică și militară. *Bulgaria nici decum nu are intențiuni agresive, dar e ferm hotărâtă ca să-și apere drepturile și independența cu arma la picior* similar Olandei și Elveției, cari state n'au pregetat să dovedească aceasta atitudine îndată la începutul actualului războiu. Bulgaria având în vedere mișcările de trupe a vecinilor săi a fost obligată să proclame neutralitatea armată, *conținând însă tratativele cu ambele grupuri beligerante.*

Ultimatumul Bulgariei?

Lușano. — Aci s'a răspândit știrea că Bulgaria a trimis ultimatumul Serbiei. Bulgaria nu va aștepta răspunsul Serbiei, ci la începutul săptămânii viitoare va refuza și cea din urmă pro-

punere a antantei și va intra cu armata în Macedonia. Se vorbește că Serbia nu va opune rezistență intrării Bulgariei în Macedonia, sperând că în acest chip, Grecia se va hotărî a-i sări Serbiei în ajutor, sau antanta va trimite la Salonic trupe.

Antanta cere noui jertfe dela Serbia.

București. — După o știre din Niș, primul ministru Pasic se va duce cu membrii cabinetului la Kraguevat, unde va avea loc un consiliu de coroană, prezidat de moștenitorul Alexandru. Reprezentantii antantei au prezentat primului ministru Pasic o nouă propunere. Pasic le-a răspuns însă, că el nu poate lua nici o hotărâre, nevoind să ia răspunderea asupra lui, ci în această chestie va hotărî consiliul de coroană.

Cu cine va merge Grecia?

Atena. — „*Patris*”, cel mai important ziar venizelist, scrie: „*Cu care grup de puteri să ne aliem? Cu înțelegerea, sau cu alianța? Prima datorie a noastră e, ca să ne asigurăm integritatea patriei. Deci, mai curând ori mai târziu, noi vom trece de partea aceluia, care ne va garanta toate revendicările noastre, dându-ne posibilitatea, ca de pe urma acestui războiu să fim cu toții uniți în aceleași hotare. Alt lucru nu dorim.*”

Roma. — „*Corriere della Sera*” află că mulțămirea lui Venizelos, Grecia se îndreaptă, ca și în Januarie trecut, spre *quadrupla înțelegere pregătindu-se pentru intervențiune.*

România nu tratează cu Bulgaria.

Sofia. — *Oficioasele guvernului bulgar, publică următorul comunicat:*

Ultimele întrevederi ce au avut loc, între d. Derussi ministrul plenipotențiar român la Sofia, și dnii Radoslavoff și Toncefi, au dat loc la o mulțime de svonuri între cari și acela că, între România și Bulgaria se tratează actualmente, modalitatea retrocedării cadrilaterului pe bazele protocolului dela Petrograd.

Dăm cea mai formală desmintire acestor svonuri, cu adăugarea că întrevederile dintre dnii Derussi, Radoslavoff și Toncefi, au avut ca obiect numai regularea tranzitului de mărfuri bulgare prin România.

Această chestiune s'a tranșat cu bine.

INFORMAȚIUNI

Arad, 25 Sept. 1915.

— *Luni fiind sărbătoare.* — Înălțarea sf. Cruci, — numărul viitor al ziarului nostru va apare Marți seara.

CALENDARUL PARTIDULUI NAȚIONAL ROMÂN PE 1916 este gata și va ieși de sub tipar nu peste mult. Este cel mai bine întocmit dintre calendarele românești din monarhie. Pe lângă cronicile obișnuite, cuprinde informațiuni prețioase despre viața și organizația noastră bisericească, școlară, culturală, economică. Materialul literar este de asemeni foarte extins și de toată actualitatea.

Calendarul cuprinde și o sumă de documente ale viteiilor românești în actualul războiu și tot felul de clișee interesante, distractive.

Toți ceie voiesc să aibă acest calendar pe masă să nu zăbovească și să-l aboneze în grabă la administrația „Românului”. Altcum vor păți ca foarte mulți anul trecut cari au trebuit să se lipsească de el fiindcă nu se îngrijiseră de cu vreme să și-l aboneze și astfel administrația să le păstreze exemplarul.

Prețul unui exemplar 60 fileri, iar pentru poștă să se mai adauge încă 20 fileri.

PRINCIPEDE CAROL ÎN PERICOL. Se anunță din Ploesști: Marți noaptea în dreptul punctului Belia, pendinte de comuna Breaza de sus, pe șoseaua națională Ploesști-Predeal, niște necunoscuți au așezat un stâlp de telegraf deacurmezișul șoselei. Cum automobilul principelui Carol urma să treacă prin acel punct, stâlpul de telegraf ar fi putut să provoace o catastrofă îngrozitoare. Din fericie însă șoferul principelui a observat la timp stâlpul și a oprit automobilul înainte de a se produce ciocnirea.

Se fac cercetări spre a se da de urmele autorilor acestei neglijențe, ce putea să aibă un sfârșit fatal.

Societatea „Petöfi” a exclus pe poetul Goga din șirul membrilor ei. Societatea literară Alexandru Petöfi, care a ales acum trei ani de membru de onoare, pe poetul nostru Octavian Goga, pentru traducerile lui din poeziile lui Petöfi, l'a exclus în ședința ei secretă ținută Duminică trecută, din șirul membrilor ei de onoare.

Eroismul unui soldat român din Basarabia. *L'Indépendance Roumaine* ne aduce știrea că Vlad Zubaia, român din Basarabia, soldat în armata rusească, timp de 10 luni a dat pe diferite câmpuri de bătaie dovezi de o vitejie fără seamăn încât a stors admirația ofițerimei rusești. „A prins două drapelul austriace și după ce a fost de două ori rănit reînălțându-se s'a reîntors în front. Decorat în două rânduri a fost propus pentru o a treia decorație. Grav rănit a treia oară Vlad Zubaia a fost transportat zilele aceste în spitalul din Chișinău...”

Un neguțator arădan îi insultă pe Maghiari. Cam acum o lună și jumătate a fost deținut pie-larul *Lazar Tanațu* din Arad, care avea o prăvălie de pielării pe strada Forray, fiind denunțat că a insultat pe Maghiari. Cercetarea pornită în chestia aceasta a fost încheiată în zilele trecute și procuratura din Arad a și formulat actul de acuză împotriva lui Tanațu. Dăm aci partea de interes din acest act de acuză:

În Maiu, anul curent, Tanațu a intrat în bacania lui Carol Issekutz, unde a mai stat de vorbă proprietarul și Ștefan Mittner, care se află în acel moment în băcănie. Vorbiră despre războiu și despre vestea că România a dat Ungariei 1000 vagoane de grâu. În cursul conversației Tanațu deodată se mânie și începu să strige infuriat, zicând pe ungurește între altele: „*Dumnezeul maghiar al mamelor voastre așa că-i bun acum Valahul, de n'ar fi Valahii, Maghiarii ar crepa toți de foame...*”

În 27 Iunie, seara, Tanațu se duse iarăș în băcănia lui Issekutz, unde a făcut în fața lui Andor Pitner, Davilă Petcoviciu și Carol Issekutz următoarele declarații injurioase:

Toți Maghiarii is hunțut, mișei, vagabonzi, le scuipl la toți în față.

Proprietarul Issekutz — spune ziarul arădan „*Függetlenség*” din care luăm aceasta informație — n'a mai putut suferi purtare nerușinată alui Tanațu și pentru ca să evite eventuale scandaluri l-a provocat pe Tanațu, într'un ton energic, să părăsească băcănia. A luat cunoștință despre acest lucru și poliția și așa s'a pornit procedură pentru agitație împotriva lui Tanațu, care a fost apoi deținut. Neridicând Tanațu împotriva deținerii sale nici o obiecțiune, acuza va fi în curând desbătută în fața judecătoriei.

Al treilea împrumut de războiu german. Se anunță din Berlin: După semnările oficiale, al treilea împrumut german, care a fost încheiat în 23 Septembrie, se urcă la 12 miliarde 300.000 mărci.

Starea dlui ministru Al. Radovici. Ni se comunică din București: Starea dlui ministru Al. Radovici, continuă a se ameliora simțitor. D. Dr. George Gerota, în al cărui sanatoriu se află internat d. Radovici, a procedat Marți la schimbarea pansamentelor de pe răni. Bolnavii se arată mai dispus. Marți dimineață dna Lahovari, doamnă de onoare a M. S. regina, s'a interesat în persoană la sanatoriu despre mersul boalei. De asemenea au vizitat pe d. Radovici și dnii C. Brâncoveanu; Ioan Cerchez, Dr. Anghelescu, ministru de lucrări publice și alți amici politici. După toate probabilitățile d. ministru Radovici va putea părăsi sanatorul în cursul săptămânei viitoare. D-sa a invitat Marți la sanatoriu pe d. secretar general al departamentului său, spre a fi pus în curent cu afacerile de serviciu și a da cuvenitele ordine.

Din Viena. Dela comitetul de caritate al coloniei române primim spre publicare următoarele comunicate:

Comitetul de caritate al coloniei românești din Viena își îndeplinește plăcuta datorie de aș exprima cele mai adânc simțite mulțămite Ex. Sale dlui primministru *conte Stürgkh* pentru frumoasa contribuție de 2000 coroane, precum și Ex. Sale dlui ministru de războiu *Al. cav.*

de Kroatin pentru o nouă sumă de 300 coroane, cu cari dîn nou au binevoit Ex. Lor a spori fondul nostru caritativ. Suma cu care Ex. Sa d. primministru a binevoit a ne sprijini până azi urcă la 6100 coroane, iar ajutorul primit din partea Ex. Sale dlui ministru de războiu se urcă la suma de 900 cor. Mulțămind Ex. Lor și în numele sârmanilor frați răniți ai noștri cari beneficiază din aceste marimimoase daruri, semnăm pentru comitet: *Dr. V. Roșca*, președinte. *Al. S. Iorga*, secretar.

P. S. Comitetul caritativ al coloniei românești din Viena comunică ca întregire la apelul pentru cărțile de lectură, că porto îl poartă comitetul. Pachetele *sunt deci a se trimite nerancate.*

x Trăsuri pentru copil, trăsuri ce se pot desface, scaune pentru copil, paturi pentru odihnă, reticule, pungl. *pălării de mătase, de gumă și de antlop pentru dame, oardesli de gumă pentru temel și pentru bărbați, asortiment foarte bogat și preturi foarte ieftine la firma: Hegedüs Gyula, Arad, bulevardul Andrdssy nr. 16.*

(Fi 2497)

Ultima oră.

D. VENIZELOS SE RETRAGE?

Salonic. — Ziarul „*Nea Imera*” anunță că d. Venizelos va adresa în curând regelui *Constantin* un memoriu în care va explica că politica pe care o urmează actualmente nu este aceea care aduce cele mai bune servicii țării. El se va retrage dela putere și va indica ca succesor pe d. *Theotokis*, cărnia îl va acorda tot sprljinul camerel.

QUADRUPLECA OFERĂ BULGARIEI MACEDONIA.

București. — „*Adevărul*” pretinde a ști, că Jol quadruplicea a remis o nouă notă colectivă Bulgariei în care îi pune în vedere că Bulgaria va putea să ocupe imediat teritoriile macedonene în litigiu.

SCOPUL MOBILIZĂRII BULGARE.

Viena. — Într'un interview acordat corespondentului lui „*Neue Freie Presse*” și vorbind despre mobilizarea Bulgariei, un ministru bulgar a declarat numitului corespondent că scopul mobilizării bulgare este să pună odată capăt trăgănelilor. Neutralitatea înarmată nu înseamnă încă imediată declarare a războiului. Războiul va putea fi evitat, în caz dacă Serbia va ceda baremi zona macedoneană afară de litigiu.

GRECIA A ORDONAT MOBILIZAREA GENERALĂ A ARMATEI.

București. — Agenția telegrafică ateniană comunică cu datul de 22 Septembrie:

— Deoarece ieri noaptea la ora 12 Bulgaria a mobilizat 28 de contingente, Grecia va lua măsurii similare.

Rotterdam. — Se anunță din Atena: Grecia a mobilizat 20 contingente ca măsurii de apărare contra atitudinii Bulgariei.

D. PASICI DESPRE OFENSIVA CONTRA SERBIEI.

Paris. — *D. Pasici* a făcut unui redactor al lui „*Petit Parisien*” următoarele declarații:

— Statele balcanice protestează în mod energic contra noel acțiunl a puterilor centrale, care tind să vină în ajutorul Turcilor. Pentru începerea unei ofensive contra armatei sârbe restaurate e de lipsă o armată de peste 400 mli oameni. De unde vor lua Germanii această armată? — a spus Pasici.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Eusebie Mercheș, Bucovina. Am primit 7 cor.. Ab. dv. e achitat până la finea anului 1915.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

ANUNT.

O domnișoară inteligentă află aplicare în farmacie. Se recere cunoștința limbei române, maghiare și germane. Oferte cu detaliele recerute și signarea califficațiunei să se adreseze la **Cornel Demeter**, farmacist Szászváros.

De 2518—3

ARÂNDĂ

O proprietate de 240 jugăre și alta de 120 jugăre cad. arător și pășunat, se dă în arândă cu pret foarte ieftin. Amănunte se pot cere dela banca subscrisă, în finutul căreia se află și proprietățile.

„Câmpiana” Inst. de cred. și ec.
Ca 2017—3 Mociu (Mócs).

Cumpărăm NUCI

cu prețul de zi, în cantități cât de mari.—Producenții să-și facă ofertele lor cu posibilă grabă.
Plata se face la preluare.

„Agricola”, Hunedoara (Vajdahunyad).
(A 2521—3)

Cafea ieftină!!!

Firma noastră de import F. A. Degan în Fiume (Postafiock nr. 163.) ne avizează că a primit un transport mare de cafea, deci o vinde cu prețuri tare reduse. Scrieți românește!

No. 1	Cafea Santos, aleasă și frumoasă	1 kgr.	4.60 cor.
10	Cuba fină, frumoasă	1 kgr.	4.80
14	Cuba cea mai fină	1 kgr.	5.20
16	Cuba mărgele, aleasă	1 kgr.	5.20
16	Cuba specialitate	1 kgr.	5.60
24	Ceylon fină	1 kgr.	5.40
21	Java aurie	1 kgr.	5.20
106	„Victoria” cea mai fină mixtură	1 kgr.	5.60

5 kgr. se trimite cu poșta francat și vămuit prin rambursă.

Caut

o econoamă harnică, isteată, care știe ferbe bine pentru conducerea casei mele.

Ophelia Dr. Rocsin.
Nagyvárad, Tisza K. 15.

Ro 2520—3

ANUNȚ.

In casa mea de comerțu aflu aplicare momentană

1 comis, expert în bransa de manufactură și băcănie, care pe lângă limba română, să pozească — și în scris — perfect, limba maghiară sau germană, precum și
1 învățacel cu 2—4 clase medii.

ILIE FLOAȘIU.
(Szerdahely.)

(Fo 2519—3)

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) Petru Benea, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi din anii 1911 — 1912			
Vin alb	—	—	1'10
Rizling	—	—	1'15
Boșu de Miniș	—	—	1'60
Carbenet	—	—	1'40

Vinuri vechi și noi din anul 1914.			
Vin alb	—	—	—'90
Rizling	—	—	—'92
Șiller	—	—	—'96

Vinul se expediază cu rambursă dela 50 Htri în sus sub îngrijirea mea proprie.
Vase dau împrumut pe timp de două luni.
Pentru Calitatea vinului garantez.

Ro 2519

Petru Benea
propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m).

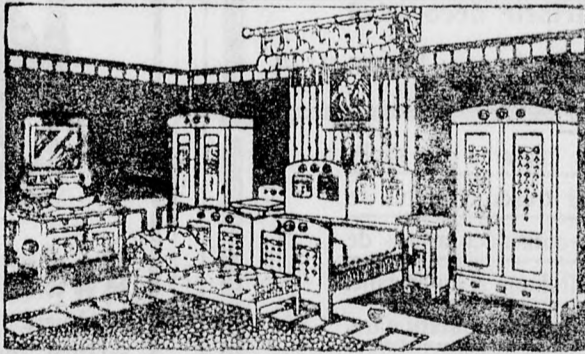
BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARĂ.

1914.		1915.	
28 August		22 August	28 August
153 209 525	ACTIV		
209 895 451	aur (monete)	171 423 052	
634 408	stoc	25 220 000	
255 653 072	metalice	260 000	
110 000 973	trate și disponibil consid. ca aur	75 814 310	
11 273 958	Argint și diverse monete		431 270
11 999 857	Efecte scontate		204 026 988
16 759 377	Efecte de tezaur 3% aur în gaj p. Imprum. Statului		49 805 357
4 036 281	Efecte de tezaur 3% aur în gaj p. Imprum. Statului		11 273 958
6 732 046	Efecte Capitalului social		241 486 029
1 088 494	Efecte fondului de rezervă		10 699 576
735 815	Imobile		16 407 177
136 864 767	Mobilier și mașini de imprimerie		3 956 681
254 011 822	Cheltuieli de Administrație		6 738 025
32 638 373	Efecte și alte valori în păstrare		1 111 153
22 895 359	Bonuri de tezaur 3% aur în gaj p. Imprum. Statului		759 355
8 510 976	Efecte în gaj și în păstrare provizorie		138 793 341
1083 731 429	Conturi curente		300 000 000
	Conturi de valori		160 419 339
	Conturi diverse		20 832 910
			21 798 257
			36 383 431
			495 785 645
			1501 356 105
	PASIV		
12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
37 203 800	Fond de rezervă	39 804 376	39 804 376
5 526 192	Fondul amort. imobil. mobil. și mașinilor	5 907 700	5 907 700
543 288 016	Bilete de bancă în circulație	699 951 660	708 655 560
3 810 594	Profit și Pierdere	4 902 667	4 902 667
2 715 614	Dobânzi și beneficii diverse	2 269 386	2 522 606
30 678 813	Conturi curente și recipise la vedere	60 339 104	55 416 930
390 876 589	Efecte și alte valori de restituit	599 212 680	600 063 689
57 631 812	Conturi diverse	71 398 072	72 082 577
1083 731 429		1495 785 645	1501 356 105

Taxa: Scont 6%, Dobânda 7%.

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile
VARȘET, strada Kudritzker numărul 44—46.

Cea mai renumită
mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (Versecz).
Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.
Mare depozit de plane excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut. — (Sa 118)

Haine de vară,

pardesiuri, haine pentru bărbați, haine pentru baluri, artici de toaletă, umbrele, perdele de dantele și de pânură se curățese și vopsesc cu multă grijă și specialitate în
stabilimentul meu industrial de vopsitorie de pânuri și de curățitorie chimică,

aranjate cu cele mai noi mașini din străinătate. — Despărțământ special pentru curățitul, vopsitul pălăriilor pentru bărbați și femei. — În cazuri de moarte hainele de pânură și de mătasă, hainele pentru bărbați etc. se vopsesc grabnic în negru. — Hainele de bărbați date spre curățire se și reparază cu specialitate în croitoria mea specială. — Scrisori de recunoștință din toate părțile țării.

Lucza József, vopsitor de pânuri și curățitor chimic **Szeged.**

TELEFON:
994.

Prăvălie și stabiliment principal:
str. Laudon, nrul 9., colțul
pieței Valeria. (Lu 2106)

TELEFON:
994.

In atențiunea negustorilor!

Acoperirea trebuințelor de ciocoladă și zaharicale pentru prețuri de fabrică. :: ::
In depozit: Kugler, Heller, Türth și Manner. :: ::

GÁBOR MIKLÓS Arad,
Piața Andrásy, colțul Salacz utca
Telefon 1059. Telefon 1059.
(Ca 2270)

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1890.

Turnătoria de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

Fiul lui Antoniu Novotny, Timișoara-Fabric.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nouă a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire CLOPOTELE GAURITE, de dânsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intens mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrația mai voluminoasă decât cel de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kgr. este egal în ton cu un clopot de 481 kgr. patentat după sistemul vechi. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toate de metal. —

Prețuri-curente ilustrate trimit gratuit.

ATELIER DE CURELARIE, ȘELĂRIE și COFERARIE

ORENDT G. & FEIRI W.

ODINIOARA SOCIETATEA CURELARILOR
Strada Cisnădiei 45. SIBIIU, Heltauer-gasse 45.

Magazin bogat în articole pentru curățat, călărit vânat, sport și voiaj, poclăzit și procovățuri, port-monee și bretele solide și alte articole de galanterie pe lângă prețurile cele mai moderate. CURELE DE MAȘINI, CURELE DE CUSUT ȘI LEGAT SKY (vârșobi), permanent în depozit. Toate articolele din branșele numite și reparatura lor se execută prompt și ieftin. Liste de prețuri la cerere se trimite franco. (O-9)

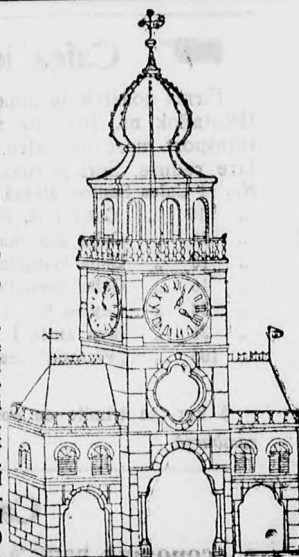
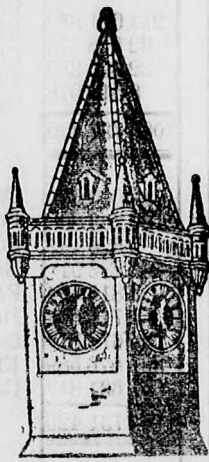
Comandele prin poștă se efectuează prompt și conștientos.

CEASURI PENTRU BISERICI.

SZÁNTHÓ GYULA

fabrică de ceasuri pentru biserici
NAGYVÁRAD,
Damjanich-utca 30 szám.

Oferă ceasuri pentru biserici cari se trag odată pe săptămână, odată la 8 zile și odată la zi, durabile și precise. Prețuri ieftine. Fabrică cu putere electrică. Garanție pe mai mulți ani. Prețurile la dorință se trimit gratis. Plăci (tabla) pentru ceasuri cari luminează noaptea, executate admirabil. — Prețuri ieftine. (Sa 88)

Liferantul diecezelor gr. or. și gr. cati.

SZLANNÁR ÉS RÓTH

întreprindere de pictură de sticlă, altare, biserici și sticlărie decorativă

Oradea-mare (Nagyvárad), Arany-János-u. 14.

(Sa 2166)

Execută foarte frumos pictarea de sticlă, biserici, altare, icoane și fresco, toffelul de lucrări de marmoră. Execută decorațiuni de sticlă, lucrări de mozaic italiene și americane. Aurituri și pictarea tablourilor staționare.

CEL MAI MODERN INSTITUT TIPOGRAFIC
ROMÂNESC DIN UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

"CONCORDIA"

SOCIETATE
PE ACȚIUNI

ARAD,

STR. ZRINYI
NRUL 1/a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie, ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vârsat oțel, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare totfelul de opuri, reviste, fol, placate, registre, tipărituri pentru bănel și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunșul funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine. — Executare promptă. — Prețuri moderate.

Unde

se pot cumpăra
cele mai bune și
mai elegante

PLOIERE?

Unde se pot afla noutățile cele mai moderne — **En-tout-cas** și ploiere pentru dame și bărbați în executare perfectă și estetică, de calitate cea mai bună și cele mai moderne

albituri pentru bărbați

în executare recunoscută de cea mai bună.

Cămeși de modă albe și colorate; **GULERE** și **MANGETE** albe și colorate; **BATISTE** de buzunar; **BRATELE**; **CRAVATE** pentru gulere simple și duble; **CĂMEȘI** din păr de camilă; **CIORAPI** și alți articlii de modă p. bărbați în sortiment bogat și cu prețurile cele mai ieftine se pot cumpăra dela

GUSTAV SCHMIDT

fabrică de paraplee și prăvălie de articlii de modă pentru bărbați

SIBIIU (Nagyszeben), Piața mare, palatul „Bodenkredit“.